

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petič-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopolni naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

## Kako nemška nesramnost raste.

Nemški učenjak Falmerayer s tisto veliko odkritosrčnostjo, katero si dobi temeljit poznavalec zgodovine, priznava, da je Nemec Slovane vselej preganjal, kjer koli sta skupaj trčila. Z družimi narodi je še včasih mir sklenil, s Slovanom nikoli. Uničeval ga je povsod z vsemi sredstvi, in noter v familio ga je proganjal. To je, kakor rečeno, sodba in izrek nemškega učenjaka, ki to konstatira, a nikakor ne reče, da bi to ne bilo prav ali kaj takega.

Ko bi mi Slovenci ne vedeli, hočemo li verovati mu ali ne, razjasni se nam stvar takoj, če le dan denes beremo nemške časopise in njih divje izlive narodne srditosti zoper nas Slované!

Zadnja dunajska „Deutsche Ztg.“, od ponedeljka jutra, na primer piše: „V vprašanji reguliranja gruntne davka se je razjasnilo, da Slovanje hočejo poseči tudi po pridelku in po sadu ščedljivosti (po premoženji) naših (nemških) rojakov.“ („In der Grundsteuer-Regulierungsfrage ward es klar, dass die Slaven auch an den Ertrag der Arbeit, an die Früchte der Sparsamkeit unserer Landsleute greifen wollen.“) — Nij li to najnesramnejše ščuvanje nevednega Nemca zoper nas Slované! Torej tu se drzne Nemec dolžiti nas, da kakor divji roparji mi Slovanje (čujte: Slovanje sploh vsi) segamo po nemškem pridelku, po nemškem imenji! Nesramnejšega, surovejšega, krivičnejšega očitania je pač težko iskati.

Tu je pač spet prilika, da ponavljamo v svojem listu že mnogokrat sproženo vprašanje: Kako je mogoče, da po tacihi takó jasnih

in podučilnih izjavah nemške kulture, dobé se še zmirom rojeni Slovani (pri nas nemškutarji), ki ne sprevidijo, da služijo krvnemu protivniku svojemu in našemu. Videč podobno izbruhanje divjega in najkrivičnejšega sovraštva liberalnega nemštva zoper Slované morali bi naši renegati v uradništvu in v drugih stanovih vendar malo premisliti, komu so služili, da kulturi gotovo ne.

## Iz državnega zbora.

Ob 7. uri zvečer se je zopet zbrala zbornica poslancev. Sme se reči, da je vsa težina ležala na verificiranji volitev iz zgorenje-avstrijskega velikoposestva. Sofistično so sukali te volitve nemški liberalci ter zivali ves svoj žolč nad vlado, nad zgorenje-avstrijskim namestnikom in nad državnozbornsko večino, češ, da se njim krivica godi.

Ministerski predsednik grof Taaffe je odločno odbijal liberalno nemško očitanie, da je bila vlada strankarska in da je bil zgorenje-avstrijski ces. namestnik pri navedenih volitvah strankarsk. Zgorenje-avstrijski volilni red ne daje ministerstvu nobene kompetence pri volitvah vmešavati se, nego pušča vse določevanje volilskega imenika in reševanje reklamacij samo c. kr. namestništvu. Pa tudi tega ne zadene nobena krivnja, kajti pri tacihi prilikah se pritožuje vsaka stranka, ki je ostala v manjšini ter našteva vse ono, kar bi njeno pozicijo utrdilo. Zbornica ima pravico soditi o postopanju c. kr. namestništva. Žalostno pa bi bilo, ko bi moralo ministerstvo odpošiljati na zgorenje-avstrijsko c. kr. namestništvo ukaze, naj postopa zakonito, — kakor je jeden govornik bil omenjal. Jaz sem prepričan, da takega ukaza ne potrebuje nobena deželna vlada, kajti

dobro vedo načelniki deželnih vlad, da so odgovorni, da so cesarski uradniki in da morajo spoštovati postavbo ter bi bil vsak deželne vlade načelnik razžaljen, ko bi mu jaz ukazoval, tako in tako po postavi naj postopa. Ljubezen do cesarske rodbine je pa tako občna, da si je ne sme nobena stranka zase lastiti, kakor se je to zgodilo na levi strani.

Za odobrenje volitev je govoril Lienbacher. On dokaže, da o veljavnosti volitev ima odločiti samo sam državni zbor, on je v tem oziru najvišja avtoriteta, ne pa državno sodišče, torej nij treba čakati, kakó bode to sodilo o reklamacijah, kakor liberalci terjajo. On dokaže, da je volitev popolnem postavna. Kar se pa tiče deljenj velicij posestev, dokaže, da je pod Lasserjem knez Karlos Auersperg ravno tako delal, kakor zdaj pravi, da nij prav. (Viharno odobravanje.) Volitve so bile potem tudi po imenskem glasovanju odobrene s 170 glasovi zoper 155 glasov. Veliko-posestniki gorenje avstrijski nijso glasovali.

Za tem je knez Lobkovic poročal o prošnjah tičočih se gruntne davka ter predlagal, naj se vse te prošnje oddadé vladi, ki naj jih preišče.

„Ustavoverci“ očitajo vladi, da tudi v tej zadevi nij pravilno postopala in da se je finančni minister oziral samo na korist svoje domovine. Dunajevski je to odločno odbijal. Njegovo odgovarjanje je bilo ostro in moževsko. Dejal je, da se tako ne sme razpravljati stvar, ki se tiče milijonov, da se kar meni nič tebi nič koga iz centralne komisije javno grdi in napada. Sicer pa niti zdanja vlada niti zdanja večina državnega zbora ne more biti moralno odgovorna za zakon od leta 1869. Kar je pa bila dolžnost vlade, to je tudi storila. Da je

## Listek.

Jan Kollár,

otec vzajemnosti slavjanske.

(Dalje.)\*

Prevel je ta spis Kollárov na ruski J. Samarin (1840), na srbski Dim. Teodorović (1846) in na češki Tomiček (1853).

Tretji Kollárov spis o književnej zajednici slavjanskej, naj še omenim njegov članek v knjigi: „Hlasové o potřebě jednoty spisovného jazyka pro Čechy, Moravany a Slováky“, izdal V. V. Tomek v Pragi 1846. — Kakor znano, s prva so Slovaki čitali knjige samo v češkem narečji, katero jim je bilo v književnosti s Čehi skupno, da, uprav Slovaki bili so mej najboljšimi pisatelji češkimi. A koncem minolega stoletja odtrgal se je del katoliških Slovakov povodom župnika Ant. Bernoláka (1788—91). Ko je

„bernolačina“ kmalu propala, uvela sta Ljud. Štur, profesor v Požunu, in Jos. Hurban, pastor v Pešti, v književnost novo razkolništvo počenši pisati v narečji trenčansko-nitranskem (a to, kakor so tvrdili, da bi se tako izognili magjarskemu očitaniu o panslavizmu). Štur je izdal l. 1846. spis: „Nářečja slovenskuo alebo potrebo písania v tomto nářečí“, a s Hurbanom ustanovil je „Slovenskije novini“ za Slováke, ter hotel tudi Kollára dobiti na svojo stran. Ali Kollár, kateri je uže preje o potrebi zajedniškega književnega jezika češkega s Šafaříkom mnogo razmišljal, o razkolu književnem uže mnogokrat neodobravajoč izrazil se z bolom in oostrostjo, objavil je o tem zopet svoje mnenje o rečenem sestavku, kder mej ostalim govori te-le pomenljive resnične besede: „Ze Slovákův nic nebude, z Čechův a Moravanův též nic, zůstanouli co mrvy a zlomky osamotněli: shluknouli se ale svorně v jedno tělo, budouli spolu držeti, spolu půso-

biti: směle odolají všem pohromám a outokům na jejich řeč a národnost se valícím“ (str. 126). A na str. 111. veli: „Jen to jest zajisté opravdová vzdělanost a obraza, která vykvěta z celého narodu ne z jedné častěčky a z jednoho nářečí. — Kdo ve slovanském národu počet dialektů umenšuje, ten má takovou zásluhu jako ten nejslavnější auktor, a spisovatel; neboť skrze to činí národ velikým, pevným, celým, k literatuře a vzdělanosti schopným. — A jakže to nejlépe a nejjistěji učiní? Tak, jestli sobě zvolí řeč takovou, kterou s malíčkým rozdílem vžičkni rovně budou rozuměti. A totot' jest náš a všech novějších spanilomyslnějších československých literátorů a spisovatelů svatý cíl.“

Ta misel Kollárova o vseslavjanskem jeziku, sestavljenem od vseh slavj. narečij — za katero je pri nas posebno uzajemni Matija Majar še pred nekoliko leti mnogo deloval — nij sicer obveljala; kajti nepraktično je, umet-

\* Glej št. 290 „Slov. Naroda“.

pa zdanji finančni minister na veliko nezadovoljstvo opozicije Galičan, iz tega sledi dvoje: prvič ne pozabi, da je avstrijski minister, in drugič sledi iz tega tudi to, da zaradi tega, ker je na Gališkem doma, vendar ne bode delal zoper Gališko.

Dr. Rieger predlaga konec debati. On utemeljuje svoj predlog s tem, da je centralna komisija za zemljiški davek avtonomna, da nema nobeden pravice njenega dela kritikovati, da je vsaka beseda na ustavoverski strani govorjena samo skozi okno, da bi se videlo: glejte si, kako se nemški liberalci potegujejo za te uboge kmete.

Silen hrup pa so zagnali „ustavoverci“, ko je levičarjem povedal sekcijski svetovalec Mayer resnico v obraz. On je dejal, da je vse očitane po časopisih o zemljiškem davku prazno, izvirajoče iz nevednosti. Nadalje je rekel, da je soboj prinesel nekaj tabél, ki dokazujejo neopravičenost vseh liberalnih očitanj ter so za strokovnjake jako dober pripomoček, „neveščak se ve da ne bi vedel kaj z njimi početi.“

Nemški „ustavoverci“ so uganili, da se te besede ozirajo na nemško liberalne ude centralne komisije. Zato so pričeli kričati, da je njih stranka razžaljena, sikati in iz divje nemške levice se je čulo: ven ž njim, to je nesramno! Krik je bil strašen. Najbolj glasen je bil „škandalar“ Schönerer, katerega je desnica morala zavrniti z osornim klicem: mir! Govorila sta potem iz opozicije še Rechbauer in Granitsch ter oba izlivala ves svoj srd nad vlado. Konči se sprejme predlog večine glede zemljiškega davka, ter se predsednik pooblasti, da cesarici čestita v imeni zbornice k njenemu rojstvenemu dnevi. Seja se je sklenila v nedeljo zjutraj ob tri četrt na štiri.

## Politični razgled.

### Notranje dežele.

V Ljubljani 21. decembra.

Nemški kazinarji v Pragi so razposlali v zadevi **ljudskega štenja**, ki se bode vršilo dne 31. t. m. po celem Avstriji, sledeči oklic: „V rubriko IX. zapisati je oni jezik, katerega se vsak navadno o pogovoru poslužuje („umgangssprache“) ter bode tedaj to štenje določevalo narodnost. Izid tega štenja bode podloga pri reševanju važnih vprašanj v zakonu daji in upravi, zato ne treba naglašati, kake važnosti je, da se ona rubrika prav izpolni. Dolžnost in naloga vsacega Nemca je, da vestno in odkrito izpolni ono rubriko glede jezika, ki ga govori, da se varujejo interesi in pravice nemškega roda

pri ljudskem štenji in da se mu ne bodo kratile pravice. Posebno prebivalci v mešanih okrajih prosijo se, naj pazijo na to velevažno zadevo, naj se pri ljudskem štenji pokažejo naravnost Nemce in naj jih ne motijo v tem nobeni oziri in vplivi. Državljanstva dolžnost je, da se pokažemo Nemce. Te dolžnosti ne smemo žaliti iz mlačnosti in na kvar svojih nemških interesov.“

Tako govore Nemci svojim. Isto tako s potrebno spremembo imena treba, da govorimo Slovenci svojim rojakom. Zapišite slovenski jezik, da ne boste delali krivice svojemu rodu! Pozor in agitacija!

### Vnanje države.

**Peterburška** „Agence Russe“ dvomi, da bi se grško-turško vprašanje moglo uravnati s kakim mirovnim sodiščem, kajti grška pripravljavanja merijo kakor nedavno črnogorska na to, da Grška sama izvrši določbe berlinskega dogovora z vojsko.

**Francoski** „Temps“ opisuje zgodovinski grško vprašanje. Pravi, da je Francija trikrat predlagala, naj Evropa mirno posreduje mej Grki in Turki. Ali Gladstone da je še svojo politiko pričel pretiti in to je proizročilo flotno demonstracijo. V grške stvari sme Francija samo mirno postopati ter bi se vladi ne pustilo, da bi za Grke delala vojevito politiko.

Na **Irskem** je bil v Mullingarnu 19. t. m. ljudsk shod, na katerem je dejal poslanec Sullivan, da je zdanji boj mej najemniki in velikimi posestniki boj na življenje in smrt. Poginili da mora jeden ali drugi. V Boniculi pa so Irci soboto hoteli porušiti hišo magistralnega člana Downinga. Nabralo se je preko 2000 ljudij, katerim so policaji z bajoneti branili vhod v hišo. Downing je ubežal, policaji so zasedli njegovo hišo. Irski podkralj je prepovedal vse tabore irske deželne lige v grofovini Queen, ter je poslal tja več oddelkov vojakov.

## Dopisi.

**Z Dunaja** 18. dec. [Izv. dop.] Dopis v „Slovenskem Narodu“ od 12. t. m., ki govori o znanej Abendrothovej stvari, sili me, da Vam o tej to le poročam:

Reč kranjskih voznikov, katerim je Abendroth dolžan ostal, ne stoji tako zelo slabo, kakor sem se bal tudi jaz zadnjega poletja. Pogajanje z Abendrothom se je zopet pričelo in upati je, da se bo cela ta stvar dobro rešila še meseca januarja 1881. Ako se pa to upanje ne bode izpolnilo, potem se bode brez odlašanja vse mirno dogovarjanje z Abendrothom opustilo, in napele se bodo druge strune, da se pride vsaj do kakega konca.

Kako se bode potem nadalje postopalo, o tem za danes še molčim, objasnil Vam bodem v kratkem več. Adolf Obreza.

### Iz ljubljanske okolice 18. dec.

[Izv. dop.] Kaj se nemškim Kočevarjem ali deuth Krainerjem ne sanja? Kako grozno ošabna je ta Švabarija! Pri županstvu v B. je dne 3 dec. t. l. prošnjo vložil J. J. v službi pri južnej železnici, da bi mu iz njegovega pristojnega kraja Srednja vas (Mitterdorf) v okraju Kočevskem glede štetve ljudstva poskrbelo domovinski list. Vložila se je prošnja v slovenskem jeziku, kateri je nemškim Kočevarjem trn v peti in na katero je došel sledeči odgovor: Gesuch um Heimathschein. Mit dem Bedeuten zurück, dass das Gesuch deutsch verfasst sein müsse etc. Vpraša se torej vas na Kranjskem 5% bivajočih Nemcev: kako se drznete vi s tako ošabnostjo na slovenske zemlji kaj tacega zaukazovati? Dobro! Ali s tisto pravico bomo mi vsak nemški „wisch“ iz kočevskih občin nazaj poslali, pa rekli, da mora biti slovenski! Kar je za vas prav, to bo za nas prav. Zlasti ker nas Slovencev je 95 procentov, in vi ste se za nami vselili k nam.

**Iz Trsta** 19. dec. [Izv. dop.] Deputacija našega mesta je bila te dni pri cesarji prosit za podporo naših mestnih želja zlasti v vprašanji svobodne luke ali tega, kar namesto nje pride. Mej tem pa, ko vidimo, da cesar obeta priporočiti naše prošnje vladi in ministertvu, vidimo, da naši državni poslanci izvzemši Nabergoja, vladi opozicijo delajo, ne da bi prav za prav vedeli zakaj. Kaj ima slovenski in laški Trst z nemško ustavoverno kliko opraviti? Zakaj se naši Rabli in Teuschli dajo zlorabiti za namene tuje nam nemško-nacionalne stranke? Zakaj oni s to svojo nepotrebno opozicijo naravnost škodujejo interesom Trsta? Tako se tukaj sploh sprašujejo in gotovo je, da, ko bi bile nove volitve, ne bi bili več voljeni trije ustavoverci, ampak trije možje, sedanjej vladi ne neprijazni. To izprevidevajo uže tudi naši tržaški državni poslanci sami, zato se peró spet v včerajšnji „Triest. Ztg.“, v katerej se dr. Rabl izgovarja, da vendar nij mogel „odpasti“ ol stranke, h katerej je prej spadal. No, dobro. Ali ker Rabl tiho prizná, da z opozicijo, ki jo dela vladi, Trstu škoduje in da je s svojimi volilci v neskladu, moral bi vsaj svoj mandat položiti, če je pošten poslanec. S tem se obvaruje očitanja felonije in vsem ustreže. Nij pa verovati, da bi jeden — Rabl kaj tako pametnega storil.

**Od sv. Križa** pri Kostanjevici 16. dec. [Izv. dop.] Strašni roparski umor se je zgodil tukaj v bližnji cerkljanski županiji dne 13.

nim potem načiniti samovoljno zmes slovarske in oblikoslovno od različnih narečij. Pač pa je vse hvale in priporočbe vreden nasvet: primate ovo ali ono narečje za književno porabo ter se složite v knjigi s sosednim večim plemenom. In to so dobro razumeli hrvatski Slovenci ali takozvani kajkavski Hrvati, kateri so na poziv dr. Ljudevita Gaja (od l. 1836) odločno odstopili od svojega malega in nerazvitega narečja ter sprejeli do cela obširneje in izobraženeje narečje štokavsko — pravo hrvatsko-srbsko — v učenju in v javnem življenju na toliko korist naše Jugoslavije, in katero narečje bode preje ali pozneje tudi nam Slovincem — pa vkljub vsemu protivljenju nekaterih kratkovidnih sebičnežev — rabilo za književni jezik, a to kot prelaz k vseslavjanski — ruščini.

Razen do sedaj navedenih, vsega Slavjanstva tičočih se del, izdal je Kollár istodobno tudi druge književne plodove, kateri so

bili bolj pomestnega značaja, ter so imeli poslužiti tudi posebnim potrebam, ali so se stanovitega gledišča zopet jako važni. To so prvo narodne pesni.

Uže minolega stoletja začeli so Slavjani nabirati svoje narodne pesni; prvi so bili Rusi, a za njimi i ostali sonarodniki. Tu so si koncem prejšnjega in početkom sedanjega veka pridobili ime: mej Rusi Kiršej Danilov, Sacharov, Snegirev, Čerteljev, M. Maksimović (1827); mej Jngoslavjani Vuk Stef. Karadžić (1814, 1824 itd.), Vraz (1839), Korytko; mej Poljaki Waclaw z Oleska (1833), Wojcicki (1837); mej Čehi Čelakovsky (1822 itd.), Kamarit; posebe slovaških izdal je uže Šafařík (1823, 27). Tudi Kollár, kakor je bilo omenjeno, obrnil jo bil uže dosta rano, bivši še dijak, pažnje na to. Od njegovih mnogih zbiranij zagledala sta svetlo dva zvezka pod naslovom: „Národní zpíevanky čili písně světské Slováků v Uhrach“, v Pešti l.

1823. 12° XXXIV + 149; II. 1827 XXX + 168 str. Jako pomnožena druga izdava sledila je v Budimu I. 1834. 8° 454, II. 1835. 8° 566 str. pod istim naslovom, a z dodatkom: pesme prostega ljudstva, kakor tudi vseh staležev; mnogi jih zbrali, a uredil, iztolmačil in izdal Ján Kollár. O tej zbirki pravi Šafařík: „Diese Sammlung ist reich, gut ausgestattet, korrekt gedruckt und mit hinreichenden Anmerkungen versehen. Nicht jeder slawische Volksstamm kann sich einer ähnlichen Sammlung rühmen in Bezug auf die genannten Vorzüge. Sowohl der Titel, als auch die Ausgabe zeigt sichtbar, dass der Herausgeber nicht nur Volkslieder in seine Sammlung gesetzt hat, sondern auch solche, welche durch Gelehrte ausgestattet, beim Volke beliebt worden sind.“ („Jahrb.“ 1843. 412 po Časop. Čes. Mus.)

Kollár, zvanjem propovednik in učitelj slev. občine, svojim sonarjiskom nij samo govoril z besedo, temveč ji svoje cerkvene

t. m. Bil je namreč v Kostanjevici semenj, in zvečer po 9. uri je bila svitla noč. Dva kmeta iz Cerkljanske županije, iz Skopic doma, sta bila na poti proti domu na velikej cesti, od Veliko-Mrašovega proti Cerkljam, roparsko umorjena in oropana. Oba sta imela nekaj denarja, kar je njima vzeto bilo, ali kramarija, ki sta jo na semnju nakupila, ta je vsa pri njima puščena bila; to je gotovo znamenje, da so ju domači cerkljanski hudobneži napadli. Grozni umor! Jeden je od zadaj v glavo ustreljen, da mu je kar krogla skozi glavo šla. Drugi pa je zaboden za vrat. Oba sta sosedla. Morilci so oba zvelkli s ceste. Zjutraj so ju ljudje našli mrtva. Strah je vso tukajšnjo okolico prevzel, ker se je na takem kraju tako strašna hudobija naredila. Morilci so neznan.

Županstvo v Cerkljah nij še nigdar za policijo skrb imelo, zakaj navadno je nemški duh tam vladal, ki ne skrbi za javno varnost. Potem je v takih krajih, kjer se le nemškutari, razuzdanost na prvej stopinji. Žalostno je tukaj po županijah krškega okraja, da za policijo županje malo vedo.

**Z Dunaja** 18. decembra. [Izv. dop.] O Preširnovi slavnosti, ki jo je napravila dne 8. t. m. tukajšnja „Slovenija“, nij bilo še dovolj povedano. Akoravno nijsem dopisnik „ex off“, (taci mi žalibog sploh nimamo, nego vsi naši dopisniki so prostovoljci, dopisniki iz rodoljuba. Ur.), vendar hočem reči par besed vsaj o oficijalnem delu, da ne zaostanete za nemškimi listi, ki so o tem poročali, in da ne mislite, ka tu napravljamo „fiasco“. Zabavnega dela boljši del bil vam je poslan in karakterizira se lahko v jednom stavku: bila je prava slovanska zabava, kakor so tu navadne. Govoril je Rus, Hrvat, Srb itd., celo Poljak. A kakor res zabavno je bilo v drugem oddelku, to nas tudi koncertni del nij dolgočasil, kajti razveseljevali so nas slovenski pevci in slovanska grla, slovenski glasovi ti so tu v resnici na glas. To čutijo naši rojaki sami in zato menda tudi nij predsednikov pozdrav bil dolg a primeren, slavnostni govor ne kratek, a tudi ne slab in izvoljena romanca uže itak znana, samo bi jo bil dober deklamator moral malo kasneje narekati. — Glavni nalog imeli so tedaj pevci in ti so svoj, zdi se mi, njim čisto novi program častno izvršili. Precej veličastna Jenkova „Molitev“ vdahnila nam je misli, kakor nam jih je o takih svečanostih imeti. Potem sta bili dve Preširnovi. Gospod Pirnat podal je izvrstno melanholični značaj

govore podal tudi tiskane v dveh knjigah pod naslovom: „Nedělní, svátečné a příležitostné kázně a řeči k napomození pobožné narodnosti“, v Budímu I. 1831; II. 1844. V I. delu so govori samo o stvarih pomestne slov. občine, a v II. so obravnavani razni predmeti (v 57 govorih) „s posebnim obzirom na duh časa in na potrebe naroda“ (na pr. 2. nabožnost in narodnost; 45—50 izključivo reformacijske propovedi). Te „kázně a řeči“ (propovedi in govori) nijso samo mej slovaškim in češkim ljudstvom jako razširjeni, nego so tudi prevedeni deloma na srbski, poljski, ruski, magjarski in nemški. Kako je narod Kollárove govore cerkvene ljubil, kaže nam dosta to, ka je Kollár, kakor sam pravi v Pešti neko delavko, katera nij znala ni čitati ni pisati, čul, kder je celo njegovo propoved svojim tovaršicam pripovedovala. — V istino bistroumen narod.

(Dalje prih.)

„Nezakonske matere“; kako vendar se je izražal trpeči čut v krepkodonečem glasu! „Pozabljeno je!“ Precej za to čuli smo veselo „Soldaško“ in menim, da nij napačno tako — podali sti se nam obe pesnikovi strani: žalostna in vesela. V „Milici“ (posvetil g. St. Pirnat „Sloveniji“), uže tolikrat uglasbenej, pokazal je skladatelj, da ne hče zaostati za svojimi tekmeči; naj srečno nadaljuje! Izboren pevec in nadepolen skladatelj! In da tudi nij iz one velike množice „kujajočih se“, pokazal je še posebno, ko nam je mesto odpadle točke na glasoviru pel Preširnovoga „Mornarja“. Naslednja dva zbora peli so nasproti vsej vročini tako, da sta se morala ponavljati, akoravno so se pevci premišljali. Vspored se je tedaj končal jako dobro in akoravno nij odbor izvolil tako zdravega pianista, da ne bi bil zadnji trenotek obolel, nam ga je pač drugo obilno nadomestovalo.

Tu pa ne smemo pozabiti duše pevcev. Gospod Jifík, ki se pri vseh svojih privatnih poslih uže toliko let daruje društvu, pač zasluži, da so mu vsi pevci hvaležni. Sicer Čeh, vdolbel se je tako v duh naših pesnij, da jih razume in vodi, da se navdušuje in — da navdušuje zanje naše ljudi, kakor bi nikdo bolje ne mogel. Živio!

Če so naši rojaki tako pokazali se, to so pač morali navdušeni biti vsi v velikej in lepej dvorani navzočni; od ekselence predsednika grofa Coroninija pa do bornega dijaka. In da so tega pričakovali, to je pričalo pač število naših veljakov: večina naših gg. poslancev, profesor Stritar, Šuklje, Šuman, Kandrnal, dr. Babnik, dr. Pogačnik, rač. svetnik Brolich, baronica Pakeny, dir. Bilka itd.

Zdaj pa pričakujemo pohlevno in upamo, da pričakamo kmalu zopet kaj jednacega, ker čeravno smo uže dalje tu, nam je vendar najljubši domač glas — tak glas, kakor smo ga čuli pri Preširnovi slavnosti.

**Iz Zagreba** 19. dec. [Izv. dop.] V listu od 17. dec. je prinesel „Slovenski Narod“ dopis iz Zagreba, v katerem se nekako v „Obzorovej“ maniri smeši proročanstvo Falbovo, ki nam je v izgled stavil noveji jači potres za dan 16. dec. Res so uže triumfirali Falbovi protivniki tisti dan, ko je ostalo vse mirno pod nami do kasne noči; ali ob 11. uri 10 minut po noči se je čvrsto stepla zemlja in 5 minut zatim je sledil še en slab udarec.

Falbova čast je bila sicer uže temi neznatnimi potresi rešena, no precej sledeči dan so prišle vesti iz hrvatskega Zagorja naročito iz Zlatara, da je tam bil dne 16. dec. o polu dvanajstej uri po noči potres enake jakosti, kakor dne 9. nov., samo da je bil krajši. Tisti potres so čutili dosti jako v Varaždinu, Križevcih, Krapini, Samoboru, Koprivnici itd. — preko Save ne niti v Karlovcu niti v Sisku.

Ker je Falb izjavil, da se podzemski akcija v Zagrebu ima smatrati kot ugasla, se je povrnil popolni mir v prebivalstvo. Utegnilo bi se še kaj malega pojaviti, naročito dne 31. dec., ali nič nevarnega.

Po Falbovej teoriji smo tedaj prestali nevarnost, in moj posel potresnega dopisnika iz Zagreba je prestal; pri tej priložnosti nemozem, da ne bi zapisal še nekatere opazke. Dolžili so me nekateri, da pretiravam, naročito je rekel „Obzor“ dne 29. nov., „da se pod dopisnikom „Slovenskega Naroda“ še vedno zemlja trese, dočim se je uže popolni mir povratil.“

Glede tega pozivam se na „dnevnik potresah“ beleženih od 9. nov. do 16. dec. na

meterologiškem obserjatoriju v Zagrebu, katerega je priobčil prof. Ivan Stožir, ki obsega 59 potresov v pomenutem času (nij bilo dneva brez majanja) in katerega so prinesli dne 16. dec. vsi tukajšnji dnevnik, tudi „Obzor“.

S tem sem opravljal svoje dopise o potresih v pogledu resničnosti, da ne boste mislili, da se je le jedino pod menoj tresla zemlja, a pod redakcijami tukajšnjih novin da je bila mirna.

Sploh imam opaziti, da tukajšnja žurnalistika nij umela umiriti ljudstva; namesto da je konstatirala vsak potres in pristavila, da je ponavljanje potresov čisto naravna prikazen, da tako mora biti, da pa nevarnosti nij nobene, je začela žurnalistika ignorirati in tajiti potrese, a to je ljudi še bolj zbegalo, ker so mislili manje izobraženi, da je nevarnost gotovo velika, ker novine ne vedo za potrese, ali ne hčejo jih priznati, dočim jih mi čutimo vsako noč le predobro.

To je samo moja opazka, ne hčem nobene kriviti, ker vem, da so uredniki tajili potrese jedino iz domoljubnega nagiba, v skrbeh za blagostanje Zagreba, kateri je po potresih mnogo trpel ter mu je zadano dosti težkih ran, katere izlečiti se bo dalo še le v desetletjih.

Po Falbovej teoriji in po skušnjah njegovih, katere so pri nas do splošne veljave prišle, bomo imeli odslej mir kacih 300 do 400 let, in mej tem časom se bo pozabilo na nezgode, katere smo imeli pretrpeti, le v kroniki mesta Zagreba bo stalo zapisano, da je bil dne 9. nov. 1880 hud, strašen potres!

Bog živi Falbovo teorijo o potresih!

## Domače stvari.

— („Ljubljanskega Zvona“) se stavi zdaj uže četrta pola. Naročniki, ki hoté ta leposlovni in znanstveni slovenski časnik podpirati, naj se izvolijo skoro oglasiti. Prvi broj izide na novega leta dan.

— (Božičnico) napravijo v četrtek 23. t. m. ob 4. uri popoldne usmiljene sestre v Lichtenthurnovem sirotišči na Spodnjih Poljanah svojim malim gojenkam in gojencem. K tej slavnosti so vabljeni vsi dobrotniki in prijatelji sirot.

— (Vincencijevo društvo v Ljubljani) ima svojo božičnico vtorek 28. t. m. ob 5. uri popoldne v Alojzijevišči za sirotne dečke z bazarjem. Dobrotniki in prijatelji mladine so k tej slavnosti povabljeni.

— (Nesreča.) V ponedeljek je Zupančičev (Gradiškov) hlapec vozeč se padel z voza pa ravno mej vojnice na oglu Hudovernikove hiše, ko je zavil iz kolodvorskih ulic po cesti za vrte. V vojnice se je z nogami tako zapletel, da si nij mogel pomagati in so ga konji, ki so naprej dirjali, vlekli z vozom vred naprej. Ranjen je hudo, a umrl še nij; prenesli so ga v bolnico.

— (Iz Gorice) se piše, da je bil tam dvo boj mej grofom Arthurom Coroninijem in knezom Hohenlohe. Baje, da nij bil, ker sta se na 30 stopinj streljala, nobeden zadet.

— Razstava fotografij na steklo. Opozarja se, da se denes te razstave prva serija zapre. Jutri je na vrsti druga serija, iz katere je omenjati oberammergavsko kazanje Kristovega trpljenja.

## Zahvala.

„Slavna čitalnica v ilirскеj Bistrici je podarila podpisnemu krajnemu šolskemu svetu lepo svoto dvajset gold. za nakup knjig in pisank vbogim šolarjem.

Bog jej stotero plati.

Krajni šolski svet v spodnjem Zemoun,

## Doneski za unesrečene v Zagrebu.

VII. izkaz.

V Ptuju nabrano: gg. dr. Čuček 5 gld., dr. Gregorič 10 gld., o. Hrtiš 2 gld., Hubad 1 gld., Kasimir 1 gld. gospa Korošec 50 kr., gg. Maier 1 gld., Sadnik 2 gld., Planinšek 1 gld., Tobias 3 gld., Žitek 2 gld., dr. Feriančič 1 gld., Poljanec 1 gld., Šegula 5 gld., Maister 1 gld., Urbanec 1 gld., Pavlinič 90 kr., Jurca 5 gld., Grferer 1 gld., Klauer 50 kr., Blažič 1 gl., Levičnik c. kr. stot. 2 gl., Knop 1 gl., Čalaun 20 kr., Kovačič 30 kr., Kracer 30 kr., Wenger 2 gld., Klobuča 1 gld., Ferssch 2 gld., Kunstek 2 gld., o. Prus 1 gld. 10 kr., Novak 20 kr., Pinteršič 50 kr., Muršec 1 gld., Macun 50 kr., Lebinger 30 kr., Jäger 30 kr., Toman 40 kr., A. Gregorič 1 Gerstner 1 gld., o. Aleksič 3 gld., o. Plešek 1 gld., dr. Ploj 3 gld., dr. Sadnik 1 gld. V Celji nabrano: gg. dr. J. Srnc 10 gold., dr. St. Kočevar 10 gld., Ivan Krušič 2 gld., M. Žolgar 2 gl., J. Žičkar 2 gl. F. Kapus, F. Lipold, A. Šlander, K. Hribovšek, Fr. Majcen, Fr. Janež, V. Janič, J. Kandušar, dr. Filipič, J. Likar, dr. Krašovec, Vinko Krušič vsi po 1 gld., neimenovan 50 kr., neimenovan 50 kr.

K temu v VI. izkazu v štev. 282 izkazanih 320 gld. 27 kr., torej skupaj 431 gld. 27 kr. Od tega smo včeraj poslali zagrebškemu županstvu četrtih 100 gld.

Daljne doprineske administracija tega lista rada prejema in jih hoče poslati županstvu v Zagreb.

Administracija „Slov. Naroda“.

## Vabilo na naročbo.

S koncem tega meseca se prične novo naročevanje na „Slov. Narod“. Gg. naročnike prosimo, da naročnino o pravem času ponové, ako hoté list dobivati redno v roke, ker „Slov. Narod“ sedaj pošiljamo samo onim, ki naprej plačajo naročnino.

„Slovenski Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

|                         |               |
|-------------------------|---------------|
| Za celo leto . . . . .  | 13 gld. — kr. |
| Za pol leta . . . . .   | 6 „ 50 „      |
| Za četrt leta . . . . . | 3 „ 30 „      |
| Za en mesec . . . . .   | 1 „ 10 „      |

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

|                         |               |
|-------------------------|---------------|
| Za celo leto . . . . .  | 16 gld. — kr. |
| Za pol leta . . . . .   | 8 „ — „       |
| Za četrt leta . . . . . | 4 „ — „       |
| Za en mesec . . . . .   | 1 „ 40 „      |

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr. Po pošti prejemani „ „ 3 „ — „

Opravištvu „Slov. Naroda“.

Dunajska borza 21. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

|                                        |                |
|----------------------------------------|----------------|
| Enotni drž. dolg v bankovcih . . . . . | 72 gld. 90 kr. |
| Enotni drž. dolg v srebru . . . . .    | 73 „ 75 „      |
| Zlata rente . . . . .                  | 87 „ 65 „      |
| 1860 drž. posojilo . . . . .           | 131 „ — „      |
| Akcije narodne banke . . . . .         | 814 „ — „      |
| Kredite akcije . . . . .               | 287 „ 20 „     |
| London . . . . .                       | 117 „ 85 „     |
| Srebro . . . . .                       | — „ — „        |
| Napol . . . . .                        | 9 „ 37 „       |
| C. kr. cekini . . . . .                | 5 „ 61 „       |
| Državne marke . . . . .                | 58 „ 15 „      |

Umetne

(640—2)

## zobe in zobovja

postavlja po najnovšem ameriškem sistemu v zlatu, vulkanitu ali celuloidu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin

s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega mostu, v I. nadstropji.

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Tehnično društvo za Kranjsko.

## Prvi občni zbor

„Tehničnega društva za Kranjsko“

bode

dné 2. januarja 1881. leta

ob 3. uri popoldne v poslopji c. kr. vélike realke v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Določitev proračuna za društveno leto 1881.
2. Volitev društvenega odbora
3. Volitev računskih pregledovalcev.
4. Sklepanje o eventualno nasvetovanih predlogih.

P. n. gospodje društveniki vabijo se k občnemu zboru s tem pristavkom, da se društvene pristopnice ki služijo ob jednem v legitimacijo pri udeležnji občnega zbora, proti plačilu oslovnega doneska 4 gld. (§ 7 društ. pravil) dobivajo pri podpisnem v realnem poslopji (v I. nadstropji, v dvorani za geometrično risanje) od 24. decembra 1880, do 2. januarja 1881. l.

V Ljubljani meseca decembra 1880.

Za odbor:

Emil Ziakowski,  
c. kr. profesor.

(650—1)

## J. Giontini,

v Ljubljani, na Mestnem trgu 17,  
priporoča (634—3)

## za božična darila

najnovejši pismen papir, pisne mape, bukvice s slikami, spise za mladino lepo vezane in po ceni, olupšava za božično drevo na izber. Velika zaloga stvarij za pisanje in risanje, elegantne peresnike, igre za otroke in družino.

## Božičnih in novoletnih daril

na veliko izber

ima

## KARL S. TILL

pod Trančo 2.

Posebne albume za fotografije najmodernejše in krasno vezane s patentirano zapono. Najnovejše, kar se tiče papirja Theur & Hardtmuth. 200 slik iz Draždanske galerije v vrlo elegantnej enveloppi. Molitvene knjižice, krasno vezane v slonovo kost, ebenovino biserno matico, baržun ter usnje. Spisi za mladino, knjižice s podobami, spomenskimi pesnimi in pravljicami, najfinejše galant-rijsko blago od usnja, prava zlata peresa in rejongi, pisne mape itd. itd. (621—8)

Tužci.

20. decembra:

Pri Slonu: Dolenc, Schacherl iz Dunaja. — Schulz iz Kočevja. Biederman iz Gradca. — Zraunigg iz Tržiča.

Pri Mašici: Pollak, Blaschka iz Dunaja. — Kurthaler iz Domžal. — Laudvogt iz Dunaja.

## Umetna rastava fotografij na steklo

v gledaliških ulicah v Pavšinoj hiši.

Denes zadnji dan. — Jutri druga serija.

Krasno potovanje po Švajci, (Hoja na Montblanc), po Savojskeji in Italiji, (641—3)

lepi razgledi Rima, momentne fotografije morja, kristalov in ledenih jam. Švajcarska jezera itd. v najsijajnejši razsvetljavi.

Vstopnina za osobe 20 kr.; za 4 serije 60 kr. Odprija je razstava vsak dan od 10. ure do 12. ure dopoldne in od 2. ure popoldne do 9. ure zvečer.

## Za darila o praznicih

priporočam svojo veliko zalogo: modne klobuke za gospice in gospe, paletote, ogrinjala, dežne plašče, oblačila za otroke, kostime in spodnja oblačila od klobučevine.

Entrée-ovratnike za gledališče in ples, flchu, volnene rute vsake velikosti, otročje volnene životnike, kapice, avbice, rokavice in črevlje, komašnje za otroke in ženske, zapustnike, natikače za čez kolena, prsnike in gilete, otroške in ženske volnene nogovice.

Štikane in gladke ženske srajce, korzete za po noči in spodnja oblačila (kikle), ženske životnike od pavole ali merinske volne, dunajski in pariški modrci, garniture, ovratnike, manšete in svilene echarpe.

Srajce za gospode bele in pisane od kretona in oksforda, spodnje hlače, flanelaste hlače, hlače in životnike od pavole in merinske volne, natikače, žepne rute, ovratnike, manšete, kravate itd.

Naročila z dežele se izvršujó točno; kar ne ugaja, se rado zamenja.

Sè spoštovanjem

A. J. Fischer,

v Ljubljani, Preširnov trg.

(635—2)

## Za božična darila

priporoča čisto nove in priporočila vredne reči po najnižji ceni

Niklas Rudholzer,

(644—3)

pred „Zvezdo“ 8.

## Nagrobna kámena in grobne spomenike,

in sicer

nagrobna kámena od 5 gold. višje za vsako ceno

— mej zimo 30 procentov ceneje. — Imam tudi najnovejše načrte za nagrobne spomenike ter jih na željo vsakemu pokažem.

651—1)

Peter Thomann,

kámenosekarski mojster v Ljubljani.

Avstrijski najboljši

## sladni izlečki,

(606—4)

pravi štajerski

## bonbon

od planinskih zelišč in trpotca, zoper kašelj, hripavost, bolezni v pljučah, vratu in prsih ter jetiko od

## Jurij Froscha v Gradci.

Moj sladni bonbon stoji na razpolaganje vsakemu profesorju, doktorju ali kemiku, da ga preišče. — Zahteva se naj tedaj samo „z nova zboljšanega sladnega bonbona“ od Jurij Froscha v Gradci.

Ob jednem dozvoljujem se priporočati svoj

## trpotčev sok,

velika steklenica gld. 1. — } z navodilom za majhena . . . . . 50 } rabo.

Priporočam tudi svoje

## kandite.

Fabrika in zaloga, od koder se pošilja, je v Gradci: Lagergasse št. 19.

Zaloga v Ljubljani: Julij pl. Trnkoczy, lekar; J. Weidlich, M. Achtschin, Fr. Fortuna, Jos. Schläffer, J. Luckmann.

(621—8)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)

(641—3)